

HEM LÄNGTAN

INSPIRATION OCH INFORMATION
FRÅN ALEBYGGEN • 1/10

GULDTUNNA I GIFTASTANKAR

ÖVERSKOTT I BUDGETARNA

TOBBES MILJÖSKOLA

*Så blir du
energismart*

Vintern gräver djupa budgethål

Alebyggen gjorde ett bra resultat 2009. Cirka 11 miljoner kronor före skatt och bokslutsdispositioner. Det mesta kommer från engångsintäkter vid försäljning/inlösen av fastigheter i Surte och Älvängen, men även räntan har gått bolagets väg. Överskottet ska vi använda till underhåll i våra bostadsområden och som eget kapital i kommande nyproduktion.

Driftkostnaderna visar på både plus och minus jämfört med budget och områdesresultaten uppvisar som regel ett utfall i närheten av budget. Inga stora vare sig överskott eller underskott således. Hur områdesresultatet blev i just ditt område framgår på annan plats i tidningen.

När 178 hyresförhandlingar för kommunala bolag i Sverige är klara (70 %) är det bara ett företag, nämligen Alebyggen, som sänkt hyran 2010 (-1,09 %). 36 företag håller oförändrad hyra men den genomsnittliga höjningen är 1,45 procent.

Skillnaden mellan Alebyggen och genomsnittet i Sverige är således drygt 2,5 procent. Då är Alebyggen och "0-företagen" inräknade i genomsnittet vilket innebär att genomsnittsökningen hos de företag som höjt hyran är ännu högre.

Sett i perspektivet av lägre hyresintäkter 2010 än 2009 har ju året inte börjat särskilt bra. Först kom en långvarig kyla toppad med flera dygn under -20 grader, och där sprack värmebudgeten.

Sedan kom snön, snön och snön. En särskild förkärlek tycks vädergudarna ha haft för just helger. Det är extra dyrt och sliter extra hårt på personalen som redan under vardagarna har mycket övertid och ser fram emot sin välbehövliga (och lagstadda) veckovila.

Mycket extraresurser har satts in; övertid har utnyttjats

maximalt, extrapersonal har anställts, extramaskiner har hyrts in och entreprenörer anlitas.

Och som om det inte var nog med extra snö på marken. Faran för snöras från tak ner på gångbanor och entréer blev överhängande och risken för att vissa tak blivit överbelastade oroadde vilket föranledde extrainsatser i form av besiktnings- och massor av folk som röjde snö även från taken.

Det skulle inte förvåna mig om extra-insatserna kommer att kosta 2 miljoner kronor mer än en "normalvinter" (om nu de senaste fem åren varit normalvintrar).

Tyvärr är det nog inte slut med detta. När snösmältningen kommer igång på allvar kommer vi nog att få uppleva inträngningar av vatten i många lägenheter. Vissa har redan skett. Vi kommer att få se lokala översvämningar eftersom dagvattenbrunnar är snötäckta och genomfrusna. Vi

kommer att upptäcka förstörda rabatter och staket som måste åtgärdas. Allt kostar och riskerar tillsammans med de lägre intäkterna att göra 2010 till ett dåligt år ekonomiskt.

När jag skriver denna ledare har Johan Olsson precis tagit OS-brons på 5-milen och med tanke på vad jag beskrivit ovan far ett citat från en tidigare skidolympier genom huvudet. Jag tänker på Per Elofsson:

"Det är bara att bryta ihop och komma igen."

LARS-OVE HELLMAN, VD

HEMLÄNGTAN ges ut av AB Alebyggen
ANSVARIG UTGIVARE: Lars-Ove Hellman
REDAKTION: Anders Ulander, Mirela Cehic, Patrik Björk
PRODUKTION: www.medialaget.com
TRYCK: Ale Tryckteam
FOTO framsida & reportage: Anders Västlund

AB ALEBYGGEN är ett allmännyttigt bostadsföretag som äger och förvaltar cirka 2 100 lägenheter i Ale kommun.
AB Alebyggen, Ale Torg 7, Nödinge
0303-330 800 www.alebyggen.se
ÖPPETTIDER: må-to 10-17, fre 10-13, lunch må-to 12-12.45
VÅXELTIDER: må-to 8-17, fre 8-13.30

Lägenhetsregister i hela landet

Sveriges bostäder ska enligt en ny lag finnas i ett lägenhetsregister. Det är Lantmäteriet som upprättar registret och samlar in uppgifter från landets fastighetsägare.

Nu har Alebyggens samtliga lägenheter fått nummer i det nya registret. De nya numren anslås i fastighetens entré. I fortsättningen kommer man att vara folkbokförd på lägenhet i stället för som i

dag enbart på adress. Registret kommer också att göra det enklare och billigare att ta fram hushålls- och bostadsstatistik.

Alebyggen har sedan länge haft nummer på sina lägenheter. Dessa kallas Alebyggens hyres-id, och kommer även i fortsättningen att användas i kontakten med hyresgästerna.

Mer information finns på www.lagenhetsregistret.se.

Du som
är hyresgäst hos
Alebyggen kan nu
byta lägenhet internt på
BYTESTORGET.
Logga in på
www.alebyggen.se
för att söka.

Kryssade du rätt?

Nyfiken på ett nytt boende?

Alebyggens projekt med kooperativa hyresrätter på **Potatisåkern** i Bohus tar nu en allt fastare form. Det kommer att bli tolv fristående hus som samtliga har rymliga uteplatser samt trädgård och carport. Husen är modernt inredda med alla bekvämligheter.

I den kooperativa hyresrätten kombineras fördelarna med hyresrätt och bostadsrätt i ett helt spekulationsfritt boende där man som hyresgäst kan vara med och påverka sin hyra.

Läs mer på www.alebyggen.se

AUTOGIROANMÄLAN

Marianne Töyrä Nilsson på Mossvägen betalar nu hyran med autogiro och vann en trisslott samt 1 000 kronor att spendera i butikerna på Ale Torg.

Har du gjort din autogiroanmälan? Det är aldrig för sent att byta till en bra vana. Med autogiro kan du alltid vara säker på att hyran betalas i tid. Läs mer på www.alebyggen.se

VÅRFINT FÖR STORA BARN

Hela glas till vårutflykten

När vårsolen värmer är det skönt att ge sig iväg på picknick. Men var hamnade nu den där okrossbara muggen förra sommaren? Kan det vara dags att investera i en ny kanske? Finns på www.designtorget.se

Barnslig förtjusning

Uppriddbara leksaker kan man göra mycket med. Tävla, följa efter eller varför inte lägga i ett påskägg... Finns på www.coolstuff.se

Spara för semester?

Med dagens bankränta är det lika bra att lägga pengarna i spargrisen. Varför inte i denna 1970-talsklassiker som tidigare delades ut av föreningssparbanken till alla barn? Finns på www.favoritsaker.se

Glöm inte att du enkelt kan göra felanmälningar på www.alebyggen.se när som helst på dygnet!

Fler nyheter finns på www.alebyggen.se

FRÅGA

förvaltaren

I HEMLÄNGTAN svarar Alebyggens förvaltare på hyresgästernas frågor. Har du en fråga? Skriv till info@alebyggen.se

FRÅGA: Jag tänkte ställa några saker i trapphuset ett par dagar för att jag ska renovera. Är det okej?

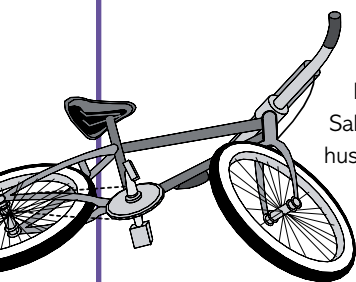
SVAR: Det är framförallt risken för brand och olycksfall som är anledningen till att man inte får ställa saker i trapphus eller källar- och vindsgångar.

Om det till exempel står en madrass i ett trapphus som av någon anledning börjar brinna gör rökutvecklingen att utrymningsvägen inte kan utnyttjas. Konsekvenserna kan bli katastrofala. Saker i trapphuset kan dessutom försvåra ett släckningsarbete och man kan skada sig när man försöker ta sig ut.

Cyklar eller andra föremål i trapphuset kan också försvåra eller hindra sjuktransporter.

Att hålla trapphus och källargångar framkomliga är även en arbetsmiljöfråga för vår personal. Deras arbetstid räcker inte till att flytta saker och hålla gångarna rena. I slutändan blir du som hyresgäst lidande genom otrivsel på grund av bristande städning eller otrygghet för vad som kan hända vid brand eller sjukdom.

Enligt hyreslagen 24§, första stycket, första meningen, gäller hyresgästens vårdnadsplikt även för lägenhetens tillhörande utrymnen som källare/vind och allmänna utrymnen som trapphus och hiss.

TIO OMRÅDEN REDOVISAR BUDGETÖVERSKOTT

Resultaten i budgetarna för år 2009 visar att tio områden redovisar överskott och åtta underskott. Totalt blir det ett överskott på 154 111 kronor.

Av 27 bostadsområden som har möjlighet att delta aktivt i systemet med boinflytande har Alebyggen under år 2009 haft 18 områden med aktiva styrelser.

– Hyresgästernas engagemang är en förutsättning för återbetalning av eventuella överskott. Har hyresgästerna bildat en styrelse kan de också ta del av eventuellt driftöverskott, säger Alebyggens ekonomichef Sven-Arne Rasmussen.

Det är styrelsen som avgör om

återbetalning ska göras till hyresgästerna eller om överskott ska användas till annat ändamål. Sven-Arne Rasmussen påpekar att för år 2009 kommer Alebyggen att gå igenom områdesbudgetarna ytterligare, med anledning av att det finns stora kostnader framför allt för löpande underhåll.

Det bör också noteras att de rörliga elkostnaderna för december månad har beräknats utifrån budget eftersom faktureringen släpar efter.

Av den totala behållningen på 2 003 517 kronor, som redovisas i tabellen nedan, ingår för ett par områden inbesparingar genom självförvaltning. Där får hyresgästerna, som deltar i skötseln av sitt bostadsområde, extra utbetalning under år 2010.

Aktuell behållning inklusive 2009 års resultat

Område	Resultat	Aktuell behållning
BOHUS		
Källarliden	- 86 167	- 86 167
NÖDINGE		
Södra Klöverstigen	413 318	1 100 367
Norra Klöverstigen	210 668	174 636
Lillbacka	24 407	17 151
NOL OCH SÖDRA NOL		
Folketshus- och Mossvägen	- 376 176	274 389
Trast- och Sparvvägen	2 379	122 195
Trollbärsvägen	- 35	6 479
Vildrosvägen	- 40 998	- 2 630
Hallonvägen	12 401	2 960
Gallåsvägen	729	170 731
Änggårdsvägen och Krokängsvägen	- 5 232	- 154 039
ALAFORS		
Lövsåsvägen	- 8 185	18 879
Sjövallavägen	21 283	113 744
ÄLVÄNGEN		
Älvängen Norra 1	43 068	186 874
Älvängen Centrum	- 16 358	22 280
SKEPPLANDA OCH ALVHEM		
Åkersliden	- 56 578	- 152 040
Kyrkbacken	7 216	63 627
Kungsvägen och Alfs väg	8 371	124 081
SUMMA	154 111	2 003 517

Alebyggen bjuder på musikaliskt lustspel

Kärlek och makt, svartsjuka och pengar bland herrskap och tjänstefolk på Kobergs slott. I sommar presenterar Kulturföreningen Teatervinden det musikaliska lustspelet Guldtunnan.

Spelplatsen är Alfhems Kungsgård med premiär den 12 juni och sedan följer ett 20-tal föreställningar under juni, juli och början av augusti

– Alfhems Kungsgård är en otroligt vacker plats som passar för utomhusföreställningar. Man kommer att känna historiens vingslag, lovar Kent Carlsson som skrivit manuset tillsammans med Christel Olsson-Lindstrand.

Handlingen är förlagd till Kobergs slott och året är 1782. Gustaf III är Sveriges kung och Ostindiska kompaniets båtar gör täta resor till Kina. Den förmögna Anna-Margareta Alströmer, Guldtunnan kallad, börjar bli giftasvuxen och tre friare kommer i hennes väg.

Men vill hon gifta sig? Husfrun Karin vakar över sin skyddsling som vore hon den dotter hon själv aldrig fick. Kammarjungfrun Lovisa tränar efter kusken. Till tonerna av Bellmans musik vecklar historien ut sig och in sig. Gunilla Poppe gästspelar i rollen som den barska husfrun Karin.

Historisk koppling

Det finns en direkt historisk koppling till Alfhems Kungsgård eftersom den förmögna Anna-Margareta Alströmer ärvde både Koberg och Kungsgården.

– Vi började skriva manuset för ett år sedan och har forskat en hel del kring historien om släkterna Silfverschiöld och Alströmer. Vi hittade massor av intressanta uppgifter, berättar Kent Carlsson.

Teater utomhus låter som ett vågspel i dessa tider med regniga somrar, men Kent Carlsson är inte det minsta orolig.

– Efter en smällkall vinter kommer

Guldtunnan (Johanna Hector), Lovisa (Lindha Törnqvist och husfrun Karin (Gunilla Poppe) är tre av medlemmarna i ensemblen.

en fin sommar, lovar han.

Därmed är det bara för Alebyggens hyresgäster att använda talongen här nedan och byta den mot en biljett på något av försäljningsställena.

Alebyggen bjuder sina hyresgäster på
en biljett till Teatervindens musikaliska lustspel

Guldtunnan

Byt denna talong till en biljett (värde 165 kronor) på något av nedanstående försäljningsställena och följ med Teatervinden på en resa till år 1782. Föreställningen spelas på Alfhems Kungsgård hela sommaren.

LÄS MER: www.teatervinden.se

Gäller på följande försäljningsställena: Biblioteket i Nödinge, biblioteket i Skeplanda, Älvängens manufaktur, Svenssons livs i Alvhem, Ale golfklubb och Alfhems Kungsgård. (Med reservation för slutförsäljning.)

NAVN: .....

ADRESS: .....

HYRES-ID: .....
(LGH-NUMMER)

SPARA EL

”Jag brukar samla på mig ett par dagar och sedan diskar jag ordentligt.”

Christer Jenås

– en medveten elkonsument

För en person som bor i villa kan det vara värt flera tusen kronor att byta elleverantör, men Christer Jenås tycker att det kan vara meningsfullt även om du bor i lägenhet.

– När mitt förra kontrakt gick ut för ett år sedan undersökte jag marknaden noga innan jag valde nytt elbolag.

Christer Jenås bor ensam i en två-rumslägenhet på Kyrkbacken i Skepplanda. Och även om det inte handlar om stora pengar är det självklart för honom att vara en medveten konsument och kontinuerligt se över sin elförbrukning. När hans tidigare elavtal gick ut för ett år sedan gick han igenom utbudet och valde den leverantör som gav honom det bästa priset per kilowattimme (kWh).

– Jag har ett år kvar på det kontrakt som jag skrev med Vattenfall förra året, säger Christer, men nu har jag Göta energi efter mig som ringer och vill att jag ska byta elbolag.

Bolagen som ringer och vill att du ska byta elleverantör är de aktörer som handlar på elbörsen och pris-

säkrar elen. När man som konsument får ett erbjudande från en elleverantör med ett lågt pris per kilowattimme får man inte glömma att man också måste betala nätavgift, energiskatt, fast avgift, årsavgift, kostnad för elöverföring, påslag (bland annat elcertifikatsavgift) och moms på slutsumman.

Många sätt att spara

Christer berättar att han ser över sin förbrukning i elcentralen emellanåt, för att ta reda på hur han ligger till. För honom är det viktigt att tänka sig för och försöka hålla nere sin elförbrukning.

– Jag drar alltid ur laddare och har datorn helt avstängd när jag inte använder den.

Vattenkokare och mikro är självklara köksredskap som han använder flitigt i energibesparande syfte. Bänkdiskmaskinen har han däremot inte ens kopplat in.

– Det blir ju inte så mycket disk här. Jag brukar samla på mig ett par dagar och sedan diskar jag ordentligt.

Christer vet att det finns saker som han kan ändra i sitt beteende för att ytterligare minska sin elförbrukning. Till exempel håller han successivt på att byta ut sina glödlampor till låg-energilampor men konstaterar att han säkert skulle kunna minska sin elförbrukning genom att frosta av frysen oftare. Tipset om att gradtalet i frysoch kylskåp också påverkar har han inte reflekterat över tidigare.

– Jag har faktiskt inte någon termometer i vare sig frysoch kylskåp, så det är svårt att veta vad det är för temperaturer, men det ska jag undersöka.

TEXT MARIA LAGERGRÉEN
FOTO ANDERS VÄSTLUND

ELSPARTIPS

1. EXTRA ELEMEN drar mycket el. Den vanliga uppvärmningen slår av när lägenheten överstiger normal rumtemperatur. Följden blir att du betalar värmen själv.

2. Att sätta alla datorsladdar i en GRENKONTAKT MED STRÖMBRYTARE gör att man enkelt kan stänga av allt på en gång.

3. JÄMFÖR ENERGIFÖRBRUKNING mellan olika modeller och fabrikat när du köper elektriska apparater.

4. Ställ in RÄTT TEMPERATUR i frys (-18 grader) och kyl (+5 grader). Varje extra grad kallare ökar energianvändningen med cirka fem procent. Frosta av frysen regelbundet.

5. Använd KASTRULLER med jämn botten och samma diameter som spisplattan. Lagg alltid locket på kastrullen.

6. Använd VATTENKOKARE för att koka upp vatten. Det går fort och ger nästan inget energispill.

7. Byt till LÅGENERGILAMPOR, LED-lampor eller effektiva halogenlampor. Släck onödigt belysning. Tänk på att lampor med transformatorer drar ström även när de är släckta.

Fyra gånger mer el – trots lika stor bostad

Hur kan jag påverka min elförbrukning?

■ Elförbrukningen påverkas av hur många som bor i en lägenhet, vad man har för vanor, hur mycket elektronik det finns, hur många lampor och vilken sort man har – glödlampor, lågenergilampor, halogenlampor eller LED.

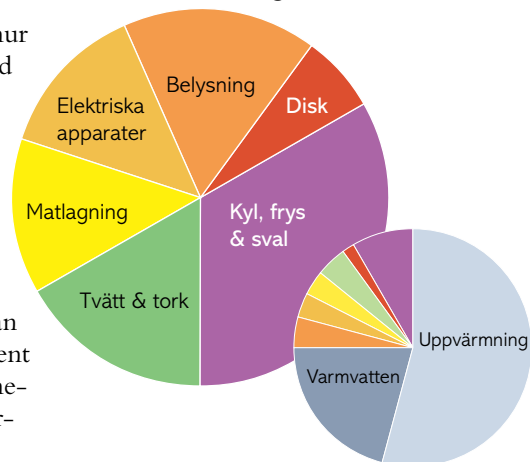
En termostat på elementen ser till att lägenheten håller normal rumtemperatur. Om man sätter igång ett extra värmeelement blir det förvisso varmare i lägenheten men man sätter samtidigt värmesystemet ur spel.

– När man har uppnått normal rumtemperatur slår termostaten av, säger Martin Hall på Alebyggen. Därefter är det bara din egen fläkt som värmer upp bostaden.

Du får alltså betala uppvärmningen själv via din elräkning, trots att det egentligen ingår i hyran.

– I lika stora lägenheter kan det skilja flera hundra procent, säger Martin Hall.

Genomsnittsförbrukningen av el i en lägenhet är cirka 2 500 kWh/år. På Alebyggen tror man att många skulle kunna ligga betydligt lägre än så.

Elförbrukningen i en genomsnittlig lägenhet i Sverige är cirka 12 000 kWh per år. Av detta ingår oftast uppvärmning och varmvatten i hyran.

Källa: Energimyndigheten

– Den beräknade årsförbrukningen finns alltid på elräkningen. Jämför där med hur du ligger till. Om årsförbrukningen ser hög ut kan du titta på energispartipsen här intill och se om det finns saker du kan förändra.

Speciallösning för el i Nödinge

■ I Nödinge har hyresgästerna ett fast elpris, detsamma som kommunens förmånliga storkundsavtal. För hyresgästerna innebär det att de får en elräkning per kvartal där alla avgifter är inräknade. Det ger ett elpris som kan se högt ut – men som är förhållandevis lågt.

– Elleverantören kan variera från år till år men det är alltid Ale elföre-

ning som står för nätet, förklarar Mirela Cehic på Alebyggen.

Företaget Minol mäter elförbrukningen och skickar fakturan. Där kan man läsa hur mycket el man förbrukar. Den som är intresserad kan logga in på Minols hemsida och följa sin förbrukning direkt.

Räkningar som ger huvudbry

- NÄTLEVERANTÖREN** tar betalt för att du använder elnätet. I Ale kommun ägs ledningarna av Ale Elförening. Kostnaden består av två olika delar:
- DEN FASTA AVGIFTEN** betalar för drift och underhåll av elledningarna.
- ELÖVERFÖRINGEN** är en rörlig avgift som beräknas per överförd kilowatt-timme (kWh).
- ELLEVERANTÖREN** köper upp el på den nordiska elbörsen NordPool. Du kan välja vilket elbolag du vill. Priset påverkas av tillgång och efterfrågan som bland annat beror på väder, konjunktur och utsläppsrätter.
- VILKEN AVTALSFORM** man har – fast eller rörligt pris – påverkar vad du betalar. Genom medvetna val kan man också välja elbolag utifrån kriterier som miljö eller etik.
- FÖRBRUKNINGEN** beror till stor del på betende. Att förändra sig själv kan vara ett effektivt sätt att spara el och pengar. Titta på elspartipsen här intill för idéer.
- DEN TOTALA ELKOSTNADEN** får du genom att lägga samman summan från de båda elräkningarna. Var uppmärksam på vilken **PERIOD** elräkningarna omfattar, 30 dagar eller ett kvartal är vanligt.

NÄTBOLAGET			Specifikation		
NÄTAVGIFTER	Period	Mätarställning	Antal	Å-pris	Belopp
Fast avgift	0901–0930		30 dagar	2 490 kr/år	207,50
Elöverföring					
Ingående ställning	0901	1 800			
Avläsning	0930	2 003	203 kWh	15,00 öre	72,00
Summa					69,90
Moms (25%)					69,90
SUMMA inkl. moms					349,40

ELBOLAGET			Specifikation		
Elhandel, avtalsform	rörligt pris				
Tidsperiod	090401–090430				
Period	Förbrukning	Å-pris	Belopp		
El	0401–0430	210 kWh	46 öre/kWh	96,60 kr	
Energiskatt	0401–0430	210 kWh	28 öre/kWh	58,80 kr	
Årsavgift	0401–0430	30 dagar	276 kr/år	22,68	
Summa				178,08 kr	
Moms (25%)				44,52 kr	
SUMMA Elhandel inkl. moms				222,60 kr	

Källa: Ale Elförening och eon.se

MER OM EL...

■ Ett sätt att ta reda på hur man kan spara energi i sin bostad är att använda energimyndighetens tjänst Energikalkylen. Där kan du få praktiska tips och råd för hur du kan minska din energiförbrukning och få en lägre elkostnad.

Informationsrika webbplatser:
elradgivningsbyran.se
energiradgivningen.se
energimyndigheten.se
energikalkylen.energimyndigheten.se
blienergismart.se
elprigsguiden.se
minol.se

Energideklarationer klara

– **NÄSTAN ALLA ALEBYGGENS** energideklarationer är inlämnade och inskickade till Boverket, berättar Birgitta Nilsson på Alebyggen. Nu sätter vi upp skyltarna från Boverket som visar fastighetens energianvändning i trappuppgångarna.

En energideklaration innebär att en byggnads energianvändning kartläggs och dokumenteras enligt lagen om energideklaration av byggnader (2006:985). Alla fastighetsägare måste göra deklARATIONERNA som bland annat går ut på att hitta åtgärder för att minska energiförbrukningen i fastigheterna.

– Vi har fått åtgärdsförslag efter besiktningarna, säger Birgitta Nilsson. Det mesta kände vi redan till och kommer även fortsättningsvis att arbeta för att våra fastigheter ska vara så energieffektiva som möjligt.

Sopsortering är till för att skydda människor, djur och miljö från det som är farligt och ta vara på det som är värdefullt, främst för att spara energi och råvaror. Men visste du att det är ett lagbrott att inte sortera sina sopor? Reglerna för sortering kan dock verka snåriga.

Vi hjälper dig att reda ut var allt ska ta vägen!

Sopsortering

TIDNINGAR OCH PAPPER

Tidningar, broschyrer, kontorspapper, reklamblad, kataloger och pocketböcker.

LÄMNAS i behållare för pappersåtervinning på återvinningsstationen.

VAD HÄNDER SEN: Fibrerna i papper kan återvinnas cirka sju gånger och det går bara åt hälften så mycket energi till att göra papper av returpapper än att avverka mer skog.

Återvunnet papper används främst till tidningspapper, men även till toalett- och hushållspapper.

Här ska du inte slänga:

- **Kuvert och post-it-lappar.** Slängs i hushållssopor. *Förklaring:* limmet löses inte upp i pappersbruket och förstör papperskvaliteten. **Omslags- och presentpapper.** *Förklaring:* dess papperskvalitet stämmer bättre med förpackningar, som återvinns på en annan typ av pappersbruk än tidningar.
- **Inbundna böcker.** Slängs som hushållssopor. **Papperspåsar.** Slängs som pappersförpackningar.

Så här sorteras:

Aceton	ÅF	Glasvas	H	Mobiltelefon	ÅF	Sprayburk med innehåll	ÅF
Astmainhalator	P	Glödlampa	ÅF	Nagellack	ÅF	Stearinljus	H
Bestick, plast och metall	H	Hushållsapparat	Å	Negativ, foto	H	Sugrör	P
Blomkruka, plast och lera	H	Kaffefilter med sump	K/H	Olja, matolja	H	Säkring	H
Bok	S/H	Kassettband och fodral	H	Olja, linolja etc	ÅF	Tablettask	Pa
Brödrost	Å	Katalog	T	Påse/kasse, papper	Pa	Tandborste	H
Brandvarnare	Å	Kattsand	H	Påse/kasse, plast	P	Tandkrämstubb	P
Cd, skiva och fodral	H	Kaviartub med kork	M	Penna	H	Telefonkatalog	T
Chipspåse	P	Keramik	H/Å	Pizzakartong	Pa	Termometer	ÅF
Diskett	H	Kläder	S	Porslin	S/H	Termos	H
Folie, aluminium	M	Kuvert	H	Reklambroschyr	T	Tops	H
Folie, plast	P	Leksak med inb. batteri	Å	Rakapparat	Å	Tyg	S/Å
Fotografi	H	Leksak, oavsett material	H/Å	Serviett	K/H	Wellpapp	Pa
Frigolit	P	Lim	ÅF	Skrivpapper	T	Verktyg	Å
Fryspåse	P	Lysrör	ÅF	Skor	S/H	Vinylskiva	S/H
Fyrverkeripjäs, oanvänd	F	Lågenergilampa	ÅF	Skruv	M	Värmeljusbehållare	M
Glas, dricks-	H	Läkemedel	A	Smink	H	Äggkartong	Pa
Glasruta	H	Mjölpåse	Pa	Spegelglas	H/Å		

Klipp ut och spara!

A = Apotek F = Försäljningsställe G = Glasförp. H = Hushållssopor K = Komposterbart M = Metallförp. Pa = Pappersförp. P = Plastförp. S = Secondhandbutik T = Tidningar Å = Återvinningscentral ÅF = Farligt avfall, återvinningscentral

FÖRPACKNINGAR av glas

(färgat/ofärgat), plast (hård och mjuk), metall, papper/kartong. Allt som används för att omsluta, skydda eller presentera en vara tills den används eller förbrukas. Förpackningarna ska vara tomma, rena och torra.

LÄMNAS på återvinningsstationer, ofta även i soprum eller miljöhus. Där finns behållare för de olika materialen. Om förpackningen består av flera material som inte kan separeras, sortera som det huvudsakliga materialet. På tuber som inte kan rengöras ska korken sitta kvar. I övrigt ska lock och kapsyler sorteras löst som respektive material. Kartonger ska vara ihopvikta och glas så helt som möjligt.

Här ska du inte slänga:

- **Burkar och flaskor** som kan pantas.
- **Förvaringsaskar** till cd, dvd och sällskapsspel. *Förklaring:* räknas inte som förpackningar och slängs i hushållssopor. **Burkar** som innehåller rester av lim, färg, lösningsmedel m.m. Slängs som farligt avfall. **Föremål** som inte är förpackningar. *Förklaring:* Producenter av förpackningar har praktiskt och ekonomiskt ansvar för insamling och återvinning av använda förpackningar. Inte för övriga föremål.
- Dricksglas har annan kvalitet än flaskor. Blandas de försämras möjligheterna att återvinna glaset.

VAD HÄNDER SEN: Av återvunnet material tillverkas främst nya förpackningar. Metallen blir även detaljer till byggnads- och fordonsindustrin, av plasten görs t.ex. sopsäckar, bärkassar och bullerplank. Av glaset görs även glasull. Glas och metall kan återvinnas i oändlighet. Det går åt 95 % mindre energi att tillverka aluminium av återvunnet material än av ny råvara.

HUSHÅLLSSOPOR

(brännbart)

Allt övrigt avfall som inte kan sorteras in i någon av de andra kategorierna.

VAD HÄNDER SEN:

Soporna blir bränsle i särskilda anläggningar för avfallsförbränning. Det ger både fjärrvärme och el.

Ett exempel på föremål som inte slängs där man kanske tror att de ska slängas. Se lista på föregående sida.

FARLIGT AVFALL

T.ex. färg, lim, lack, batterier, elavfall, (allt med sladd eller batteri), växtskyddsmedel, lampor, lysrör och läkemedel.

LÄMNAS: till miljostationen på Sörmossen i Bohus eller Emylund i Älvängen (ej lampor och elektronik). Kort finns att hämta hos Alebyggen. Läkemedel lämnas alltid på apoteket.

VAD HÄNDER SEN: Vissa material kan separeras och återvinnas. Vissa farliga ämnen slutförvaras på säker plats.

KOMPOST

T.ex. matavfall och växter.

VAD HÄNDER SEN: Matavfall kan rötas och ge biogas (till uppvärmning eller som drivmedel till fordon) och biogödsel till jordbruk.

GROVSOPOR

Trasiga möbler, spisar, cyklar, verktyg, metallskrot (t.ex. stekpannor), trädgårdsavfall eller annat skrymmande skräp.

LÄMNAS: på Sörmossens Återvinningscentral i Bohus. Här finns kärl för olika material. Kort finns att hämta hos Alebyggen.

VAD HÄNDER SEN: Det mesta kan återvinnas eller användas som bränsle.

Fastighetsskötare Tobias Skoglund ger råd och tips.

En snabb vinnare i Älvängen

Karin Johansson har bara bott några månader hos Alebyggen men hon är redan en vinnare.

Det är mycket som gått snabbt för Karin det senaste halvåret, förutom att bli etappvinnare i Kryssa rätt. Flytten från bostadsrätten i Värnamo till trerummaren i Älvängen gick med verklig fart. Hon har tre barn på Västkusten – i Onsala, Göteborg och Hålanda – och det har gjorts upprepade försök att locka mamma västerut.

– De hade nog gett upp hoppet, säger Karin och skrattar.

Karin stod i kö hos Alebyggen och plötsligt dök det upp en möjlighet på Helgesvägen.

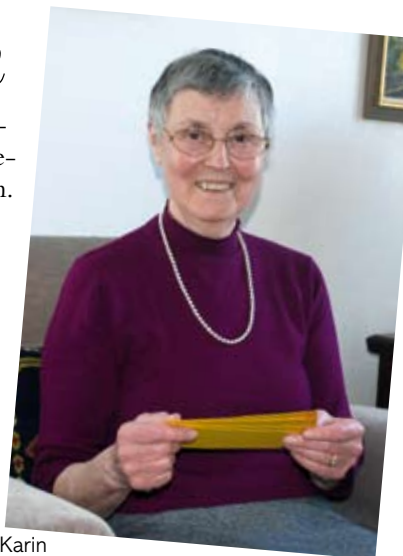
– Jag kände direkt att den här lägenheten vill jag ha, men jag var tvungen att bestämma mig väldigt snabbt, berättar Karin.

Tack vare en del hjälp från dottern i Hålanda föll alla bitar på plats och Karin skrev under hyreskontraktet.

– Vad har jag gjort, tänkte jag när jag gick och la mig den kvällen.

I dag ångrar hon inte sitt beslut ett ögonblick. Lägenheten är totalrenoverad eftersom det fanns mycket pengar i fonden och läget i Älvängen är perfekt.

Det är bara en sak som fattas – våren, så att hon kan ställa ut trädgårds- möblerna.

Karin Johansson.

KRYSSA RÄTT!

Vinnare av 100 kronor i presentkort och paraply: Sigrid Larsson, Byvägen i Bohus och Rose-Marie Hjertqvist, Södra Klöverstigen i Nödinge.

VINN EN MÅNADSHYRA

Var med och tävla i Hemlängtan – Alebyggens hyresgästtidning. Det enda du behöver göra är att svara rätt på fem frågor. Svaren hittar du genom att läsa tidningen. Alla som skickat in rätt svar på någon eller några av tävlingsetapperna under året deltar i utlottningen av en fri månads-hyra. Vinsten gäller hyran för december.

Första pris i etapptävlingen är en termos och 400 kronor i presentkort som gäller hos de flesta butiker på Ale Torg i Nödinge. Andra och tredje pris är ett paraply samt ett presentkort på 100 kronor som gäller hos de flesta butiker på Ale Torg i Nödinge.

A. Hur stort är det totala överskottet i områdesbudgetarna för år 2009 i de 27 bostadsområden som deltar i boinflytandet?

- 1. 153 111 kronor
- X. 154 111 kronor
- 2. 155 111 kronor

B. Vem spelar husfrun i Teatervindens föreställning Guldtunnan som kommer att sättas upp på Alfhem Kungsgård i sommar?

- 1. Gunilla Poppe
- X. Jessica Sandén
- 2. Lena Endre

C. Hur kallt bör det vara i en frys?

- 1. -18 grader
- X. -20 grader
- 2. -16 grader

D. Vem ansvarar för elnätet i Ale?

- 1. Vattenfall
- X. Göta energi
- 2. Ale elförening

E. I en genomsnittlig lägenhet i Sverige går det åt...

- 1. 1 500 kWh
- X. 2 000 kWh
- 2. 2 500 kWh

SVARSKUPONG

Rätt rad: A B C D E

Namn: _____

Adress: _____

Lägenhetsnr: _____

Postadress: _____

Clipp ur talongen, frankera och posta den. Svaret ska vara oss tillhanda senast den **17 maj** OBS! Endast en svarstalong per hushåll får sändas in.

Plats för
frimärke

Kryssa Rätt
AB Alebyggen
Box 104
449 22 Nödinge